

JANUARI
2020

Svensk sjuksköterskeförening om...

IMPLEMENTERING

Ny kunskap, grundad på såväl erfarenhet som forskning, medför att vård- och omsorgsverksamheten utvecklas. En förutsättning för att evidensbaserad vård och omvårdnad ska bli etablerad är att forskningens resultat används.

Forskningsresultat som ska omsättas och användas, det vill säga implementeras i den dagliga vården, behöver utgå från behov. För att lyckas med implementering är det några punkter som är särskilt viktiga.

-Först och främst handlar det om nytta/risk, eller vinsten med det nya arbetssättet, produkten eller tjänsten. Är det bättre än vad som finns? Är det något helt nytt som ska erbjudas. Vem gynnas av det nya?

-Innan implementering behövs det även undersökas om det redan finns tex en färdig produkt, tjänst, process som används i något annat sammanhang/sector. Detta underlättar inför en ev. upphandling. Även juridiken är viktig att se över, likväl som etik.

-Utbildning/kompetensutveckling ska inte underskattas. De som i slutändan kommer förmedla, använda eller tillhandahålla produkten/tjänsten/processen behöver vara pålästa och trygga i hanteringen. Detta kan även påverka organisationen och det är möjligt att behov finns att se över arbetssätt och kanske skapa nya roller.

Finns det problem?

Ständigt återkommande hörs det om svårigheten att införa och rutinmässigt använda nyskapande produkter, tjänster eller processer som bevisligen ger verksamhet och/eller patient väsentliga fördelar, tex i form av förbättrat utfall till samma eller lägre kostnad.

Eftersom vård och omvårdnad ska vila på vetenskaplig grund och bästa tillgängliga kunskap, vilket finns reglerat i de lagar och författningar som styr den svenska hälso- och sjukvården, behövs konstant utveckling och analys av befintliga modeller. Dagens hälso- och sjukvård är en kunskapsintensiv verksamhet och den vetenskapliga kunskapen inom både omvårdnad och medicin ökar ständigt.

Ett viktigt komplement till den vetenskapliga kunskapen är erfarenhetsbaserad kunskap. Erfarenhetsbaserad kunskap inom vården växer fram i det upprepade dagliga mötet med patienter och närstående i skiftande situationer och sammanhang. Sjuksköterskor bygger upp den professionella kliniska kompetensen genom att reflektera över såväl vetenskaplig som erfarenhetsbaserad kunskap och integrerar dessa former i den dagliga verksamheten. Båda kunskapsformerna tillsammans med patientens egna behov och önskemål, är viktiga hörnstenar i en evidensbaserad vård och omvårdnad.

Ny kunskap, grundad på såväl erfarenhet som forskning, medför att vård- och omsorgsverksamheten utvecklas. Ändå är det väl känt att det finns ett gap mellan tillgänglig kunskap och den kunskap som används inom dagens vårdverksamhet. För att kunna överbrygga detta gap behövs kunskap om vad implementering innebär och om vad som underlättar, respektive försvårar, införandet av ny kunskap.

Användning av forskningsresultat

Det övergripande syftet med att implementera/införa ny kunskap, exempelvis i form av en ny metod eller behandling, är att förbättra vården för patienter och närstående. Det kan till exempel handla om att införa säkrare rutiner. Alternativt kan det handla om att ersätta en dyrbar eller komplicerad metod med en ny som ger samma resultat men är billigare och/eller enklare att genomföra. Det kan också handla om att vårdpersonalen tar till sig ny kunskap som visar att personalens attityder, värderingar eller förhållningssätt behöver förändras för att förbättra någon aspekt av vården för patienter och närstående.

Det kan följaktligen handla om vitt skilda kunskaper som ska implementeras vilket är en av flera anledningar till att implementering av dessa kunskaper är en komplicerad process. Varje del som ska implementeras är beroende av vad för att kunna svara på frågan hur. Det som ska implementeras kan vara en produkt, process eller tjänst, då skiljer sig metoderna åt för hur man bör gå tillväga.

Vad påverkar implementeringen

Implementering av evidensbaserad kunskap i det kliniska vårdarbetet är en komplex process som påverkas av många faktorer på både organisationsnivå och individuell nivå. Detta kan delvis förklaras av att implementering inom vård och omsorg sker i ett sammanhang med många faktorer som kan påverka förloppet vid implementering av ny forskningsbaserad kunskap:

- Egenskaper hos den nyhet som ska implementeras. Exempelvis om det nya innebär stor skillnad mot existerande rutiner, hur stark evidensen är för att det nya har önskad effekt och om nyheten är anpassningsbar och testad i olika sammanhang.
- Egenskaper hos användarna/mottagarna av den nya kunskapen. Det kan till exempel skilja mellan kunskapsnivå eller hur förändringsbenägen en person är.
- I vilket sammanhang som en implementering ska ske. Sammanhanget kan skilja sig åt på ett flertal sätt, dels vilken vårdform eller specialitet det rör sig om och framför allt hur organisation, klimat och ledarskap fungerar.
- Vilka strategier för spridning, införande och användning som tillämpas.

Ledarskapet verkar vara en av de viktigaste faktorerna för att implementering ska lyckas. Framför allt chefer och ledares förmåga att skapa en kultur som är mottaglig för evidensbaserad kunskap verkar vara av avgörande betydelse.

Chefer och ledare som ständigt möter utmaningar i form av nedskärningar och omorganisationer kan ha svårt att skapa de förutsättningar som en framgångsrik implementeringsprocess kräver. Om forskning har högt värde och där användandet av forskningsresultat värdesätts främjar implementering av en evidensbaserad praktik. Därför är det viktigt att ledare i vården har en evidensbaserad praktik i fokus och skapar en kultur där idéer, utbildningar, konferenser och annat som är i linje med denna strävan värderas högt. Ett starkt och tydligt ledarskap leder inte ensamt till förändring. En stödjande organisation och en gynnsam kultur påverkar också processen.

Det har också visat sig att implementering tar tid, vanligen flera år från det att en ny metod börjat införas, tills dess att den blir en del av den dagliga rutinen. Detta beror dels på att forskningsresultat kan behöva omsättas till en lämplig kunskapsform, eller produkt, innan den kan införas i den dagliga vården. En annan anledning är att de som de facto ska använda det nya, inte varit med och utformat, vilket lätt resulterar i att användarvänlighet har missats.

Ansvar för implementeringen

Ansvar för att implementera forskningsresultat kan vila på en person, en grupp eller en organisation. Efter att man kommit fram till att nyttan överväger samt gått igenom övriga steg behöver man bestämma vem som ansvarar, och ge denna eller dessa personer mandat och förutsättningar att genomföra implementeringen.

Sjuksköterskor har ansvar för att höja medvetenheten om på vilken kunskap utförda omvårdnadsåtgärder vilar och att stödja spridning och användning av nationella riktlinjer och vårdprogram. Alla sjuksköterskor, och övriga professioner inom vården, har ett eget professionellt ansvar att informera sig om nya forskningsresultat och att använda bästa tillgängliga kunskap. Detta räcker dock inte för att vården ska bli evidensbaserad. Arbetsgivare och beslutsfattare inom vård och omsorg har ett stort ansvar för kunskapsstyrning och implementering, det vill säga att relevanta nya rön sprids, införs och används. Det innebär att resurser i form av tid, utbildning, handledning och utrustning måste prioriteras och avsättas. Det är allas ansvar att mäta resultat före, under och efter en förändring men chefer har ett ansvar att uppmärksamma resultaten för att underlätta att de nya rutinerna bibehålls. Likaså är det av stor vikt att inaktuella metoder och rutiner gallras ut.

SVENSK SJUKSKÖTERSKEFÖRENING Baldersgatan 1 114 27 Stockholm
Tel vx 08 412 24 00 Fax 08 412 24 24
E- post info@swenurse.se www.swenurse.se

.....
Stärker sjuksköterskans profession

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionella organisation. Vi företräder professionens kunskapsområde med syfte att främja forskning, utveckling, utbildning samt kvalitetsutveckling inom vård och omsorg. Alla legitimerade sjuksköterskor och sjuksköterskestuderande kan bli medlemmar. www.swenurse.se